

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Petra Urh

Vloga lokalne skupnosti pri varnostni politiki

Diplomsko delo

Ljubljana, 2016

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Petra Urh

Mentorica: doc. dr. Simona Kukovič

Somentor: izr. prof. dr. Uroš Svete

Vloga lokalne skupnosti pri varnostni politiki

Diplomsko delo

Ljubljana, 2016

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorici doc. dr. Simoni Kukovič ter somentorju izr. prof. dr. Urošu Sveteju za vso pomoč, predvsem pa potrpežljivost v času pisanja diplomskega dela. Hvala za vse nasvete ter pridobljeno znanje.

Zahvaljujem se tudi svoji družini za vso podporo in motivacijo med študijem. Hvala, da ste mi stali ob strani.

Vloga lokalne skupnosti pri varnostni politiki

Zaradi vedno večje potrebe po zagotavljanju varnosti tako nas samih kot celotne družbe in okolja, so na prizorišču vedno bolj pomembni pristopi, ki to zagotavljajo, predvsem pa sodelovanje med različnimi varnostnimi institucijami, še posebej med lokalno in nacionalno ravno. V ta namen so se razvili različni sodobni pristopi, ki pa po mnenju pristojnih iz nekaterih občin odlično delujejo. V diplomskem delu smo raziskovali varnostne institucije v lokalni skupnosti in njihovo učinkovitost ter sodelovanje z drugimi varnostnimi organi. Preučevali smo na primeru dveh občin, ki sta del lokalne skupnosti, osredotočili pa smo se na povezovanje lokalne skupnosti z državo na področju varnosti. Ugotavljamo tudi, da se viri ogrožanja razlikujejo od velikosti same občine, saj v manjših občinah izpostavljajo predvsem naravne ter prometne nesreče, kriminaliteta in brezposelnost pa sta značilni za srednja oziroma večja mesta. Kljub temu župani sodelovanje in delo različnih institucij opisujejo kot zelo dobro. So pa še vedno deljena mnenja glede same vloge lokalne skupnosti pri varnostni politiki – nekateri menijo, da je sicer varnost v lokalni skupnosti pomembna za občane, a ne za samo državo, saj pri nacionalni varnosti ne igra velike vloge; spet drugi temu nasprotujejo.

Ključne besede: lokalna skupnost, varnostna politika, nacionalna varnost, varnostne institucije.

The role of local communities in security policy

Because of the ever increasing need for personal security, as well as security and safety of the entire society and its environment, the approaches that ensure it rise in importance, the most prominent among them being cooperation between various security institutions, especially between those on the local and national level. For this reason, different modern approaches to security have been developed, which, according to responsible authorities in some municipalities, function excellently. In this degree paper, we are establishing that the sources of security threat are correlated to the municipality's size; in smaller municipalities, mainly natural disasters and road accidents are exposed as threats, while crime and unemployment are characteristic for big and mid-size cities. The mayors estimate that the collaboration and work of different institutions are very good, however they still differ in opinion with regards to the role of local communities in security policies. Some are of the opinion that security in local communities is of great importance to the locals, but is of lesser importance to the country itself as it doesn't play a significant role on the national level; still some disagree.

Keywords: local community, security policy, national security, security institution.

KAZALO VSEBINE

1 UVOD	6
2 METODOLOŠKI OKVIR.....	8
2.1 Namen diplomskega dela	8
2.2 Raziskovalno vprašanje	8
2.3 Raziskovalne metode in tehnike.....	8
2.4 Omejitve diplomskega dela	10
2.5 Struktura diplomskega dela.....	10
3 TEORETIČNA IZHODIŠČA IN OPREDELITEV TEMELJNIH POJMOV	11
3.1 VARNOSTNA POLITIKA.....	11
3.1.2 Varnost	12
3.1.3 Nacionalna varnost.....	13
3.1.4 Viri ogrožanja nacionalne varnosti	16
3.2 LOKALNA SKUPNOST	18
3.2.1 Lokalna samouprava.....	20
3.2.2 Občina.....	20
3.2.3 Varnostne institucije v lokalni skupnosti.....	22
4 EMPIRIČNI DEL.....	32
4.1 Analiza intervjujev	32
5 SKLEP	36
6 LITERATURA	38
PRILOGA A: Intervju z županom občine Domžale in direktorjem občinske uprave Mengeš	41

1 UVOD

Živimo v svetu, polnem raznolikosti, še posebej glede našega bivanja. Ljudje razmišljamo vsak zase, predajamo se lastnim čutenjem in hotenjem. Imamo svoje potrebe in ena izmed prevladujočih je tudi lastna varnost v sobivanju z okolico. Zaznavanje potreb po varnosti je sicer relativno, saj je za nekatere nevarno hoditi ponoči po temni ulici, nekateri pa nevarnost zaznajo s spremembami okolice. V tem času je še posebej aktualna migracija prebivalcev iz dežel, kjer divjajo vojne. Porast in razvoj različnih varnostnih in nadzorstvenih organizacij sicer zagotavlja občutek varnosti, obenem pa ob pribežniških incidentih narašča dvom o resničnem zagotavljanju varnosti za družbo in neposredno okolico.

Poraja se vprašanje različnih vlog pri zagotavljanju varnosti; kdo je pravzaprav sprožilec, ki zazna potrebo družbe po zagotavljanju varnosti, kdo organizira in sistematizira način varnosti in nenazadnje, kako se porazdeli odgovornost na posameznih področjih?

Vemo, da je vsak posameznik odgovoren in čuti potrebo po lastni varnosti. Ker pa živimo v določenih skupnostih kot je občina oziroma regija in na koncu država, želimo zadovoljiti potrebe tudi znotraj omenjenih družb. Seveda lahko pogledamo tudi širše, vendar se v tej diplomski nalogi opredeljujemo le na občini Mengeš ter Domžale, ki spadata pod Upravno enoto Domžale.

Dilema o zagotavljanju varnosti se pokaže v potrebi uspešnega odpravljanja in sankcioniranja virov groženj in s tem v sodelovanju lokalnih skupnosti ter institucij na državni ravni. Bolj ali manj vsi menimo, da je sodelovanje organov temelj zagotavljanja varnosti, vendar temu ni vedno tako. Aktualizacija varnosti je v današnjem času predmet tudi na družabnih omrežjih, kjer lahko zasledimo ostre kritike predvsem posameznikov in lokalnih skupnosti, ki so osredotočene na državne institucije. Le-te namreč po mnenju mojega sogovornika v intervjuju, direktorja občinske uprave Mengeš, ne izpolnjujejo svojih nalog in prepuščajo skrb za varnost osnovnim skupnostim. Občini, analizirani v tem diplomskem delu sicer nista neposredno udeleženi v migraciji populacije iz vzhodnih držav, vendar je to eden izmed razlogov, da so se lokalne skupnosti začele zavedati pomembnosti varnosti tako posameznikov kot tudi nacionalne varnosti.

V vseh skupnostih je izpostavljeno, da ne glede na vire ogrožanj vedno prihaja do lokalnih posledic. Za posameznika je pomembno predvsem to, da varnost nekdo zagotavlja, za lokalno skupnost in državne institucije pa, kdo, kaj in na kakšen način jo ogroža. Profesionalne

organizacije vidijo varnost tako kot izvršujejo naloge, ki izhajajo iz zakonodaje. Javne službe prav tako opravijo svoje delo na svojem področju, kot denimo policisti, ki se osredotočijo na prometno varnost, kriminaliteto in javni red. Lahko bi rekli, da vsak obdeluje svoj vrtiček. Veliko večjo širino in razsežnost pa dobi varnost pri posameznikih oziroma laični javnosti. Kljub vsej zakonodaji, pa se v nekaterih situacijah zdi, da je državocentrično gledanje na zagotavljanje varnosti zgrešeno. Je torej na lokalni ravni potrebno drugače ravnati in preseči oziroma uzakoniti lastne ukrepe? Res ignoranca državnih institucij in njihova neaktivnost tako moti posameznike? Kako bi spremenili pristop tako prebivalcev, lokalnih skupnosti in na koncu države, da bi se počutili varne? Rešitev je v definiranju problemov, ki so odgovori prebivalcev, posameznikov in se širijo naprej do odgovornih na državni ravni. Načeloma takrat niso pomembne strategije reševanja vprašanj o varnosti, temveč vedenje, da so izpostavljeni problemi prebivalcev osnova za zagotavljanje delovanja na državni ravni in družbe s pomočjo političnih, gospodarskih, socialnih, policijskih, vojaških in drugih ukrepov. Prav takšno prizadevanje je smoter povezovanja in reševanja varnostnih groženj med posamezniki, lokalnimi skupnostmi in državo.

2 METODOLOŠKI OKVIR

2.1 Namen diplomskega dela

V današnjem času je mogoče zaznati vedno večje potrebe tako posameznikov kot družbe po varnosti, s tem pa razvoj različnih varnostnih in nadzorstvenih organizacij. Z dejavniki ogrožanja in razvojem lokalne samouprave se je začela spreminjati tudi varnostna struktura Slovenije. Pomemben dejavnik, ki je potreben za učinkovito in uspešno odpravljanje in sankcioniranje virov groženj, je predvsem uspešno sodelovanje lokalne skupnosti ter države ne tem področju. Ker je varnost primarna potreba vsakega posameznika, bo to področje vedno aktualno, zato tema diplomskega dela temelji na raziskovanju varnostne politike v dveh občinah, ki sta del Upravne enote Domžale.

Oprelitev temeljnih pojmov, kot so lokalna skupnost, lokalna samouprava ter varnost v smislu institucij in skrbi za varnost državljanov, nam je pomagala pri proučevanju vloge lokalne skupnosti pri nacionalni varnosti. V diplomskem delu pa nas je zanimalo konkretno področje raziskovanja, zato smo z analizo v empiričnem delu skušali ugotoviti, kateri viri ogrožanja so najpogostejši za določeno območje, katere institucije so po mnenju županov občin najpomembnejše in najbolj učinkovite ter kako se varnostna politika v lokalni skupnosti povezuje z varnostno politiko na nacionalni ravni. S tem smo lahko opredelili glavni namen diplomskega dela, ki je s pomočjo obstoječe literature različnih avtorjev preučiti prej omenjene termine ter podrobneje raziskati odnos med lokalno in nacionalno varnostjo

2.2 Raziskovalno vprašanje

V diplomskem delu nas je zanimalo, kakšen je prispevek lokalne skupnosti k varnosti celotnega območja države in kakšen je način sodelovanja lokalne skupnosti ter države. Izhajali smo tudi iz teoretičnih nastavkov, ki so nas pripeljala do dejstev, da kljub kakršnimkoli virov groženj državi, škoda največje posledice pusti v lokalni skupnosti. Zanimalo nas je, kako se lokalna skupnost spopada s tem, ter kako ji je država pri tem v pomoč in obratno. Da smo si lahko konkretno odgovorili na več različnih vprašanj, ki se tičejo prej omenjene teme, smo si zastavili dve raziskovalni vprašanji, ki sta bili rdeča nit skozi diplomsko delo.

»Na kakšen način lokalna skupnost in država sodelujeta pri nacionalni varnosti?«

»Kakšno vlogo ima lokalna skupnost pri varnosti politiki celotne države?«

2.3 Raziskovalne metode in tehnike

V diplomskem delu smo uporabili naslednje metode in tehnike:

- analiza in interpretacija primarnih virov (zakoni iz področja lokalne samouprave, občinskega redarstva, zasebnega varovanja in Resolucije o strategiji nacionalne varnosti RS). S to metodo smo lahko v diplomsko delo vključili zakonski okvir, s tem pa postavili temelje za nadaljnjo raziskovanje;
- analiza in interpretacija sekundarnih virov (strokovni članki, internetni viri, knjige in publikacije). Uporabili smo obstoječo literaturo različnih avtorjev, ki se ukvarja z varnostjo države, varnostnimi institucijami, lokalno samoupravo itd. Preučili smo tudi občinske programe o varnosti občin, ki smo jih obravnavali ter Resolucijo o strategiji nacionalne varnosti RS, kjer so konkretno opisani viri groženj nacionalne varnosti, analiza varnostnega okolja in varnostna tveganja.
- študija primera (Upravna enota Domžale). Analiza diplomskega dela temelji na primeru dveh občin (Mengeš, Domžale), ki sta del lokalne skupnosti. Upravna enota Domžale leži v osrednjeslovenski regiji in se zelo razlikuje od občine do občine po sami strukturi in razvitosti, kljub temu pa ti dve veže sodelovanje za skupno dobro.
- družboslovni intervju. Opravili smo ga z županom občine Domžale ter direktorjem občinske uprave Mengeš, Urbanom Kolarjem. Intervju je sestavljen iz štirih konkretnih vprašanj. Z direktorjem občinske uprave Mengeš smo se dogovorili za intervju v živo, ki je potekal v njihovih kabinetih, z županom občine Domžale pa smo se dogovorili preko elektronske pošte.

2.4 Omejitve diplomskega dela

Naš idealni metodološki načrt je zajemal tudi intervju z načelnikom policijske postaje Domžale (oziroma zaposlenim, ki je pristojen, da nam lahko odgovori na zastavljena vprašanja in poda relevantne odgovore). Žal nam zaradi predolghih birokratskih procesov, ki na prvi stopnji vključujejo vlogo/prošnjo za dovoljenje za intervju, ki pa ne sme vsebovati vprašanj, na katere lahko odgovore pridobimo iz drugih virov, ni uspelo narediti intervjuja.

2.5 Struktura diplomskega dela

Diplomsko delo je, poleg kazala in kratkega povzetka, v prvem delu sestavljen iz uvoda in metodološkega načrta. V tem delu smo želeli jasno predstaviti temo in namen dela, kaj točno smo proučevali v diplomskem delu ter kaj smo želeli pridobiti s pisanjem naloge. Opisali smo vse metode ter tehnike, s katerimi smo pridobili željene rezultate, opisali, zakaj smo zastavili takšni raziskovalni vprašanji ter kakšne ovire so nas doletele pri samem pisanju. V drugem delu smo s pomočjo obstoječe literature različnih avtorjev spisali teoretična izhodišča, s katerimi smo kasneje lažje analizirali zastavljen problem oziroma vprašanje. Ta del je zajel opredelitev pojmov kot so lokalna skupnost, lokalna samouprava, varnost, varnostna politika, varnostne institucije, viri ogrožanja in nacionalna varnost ter vidike avtorjev, ki se ukvarjajo s temi področji. Zadnji del je namenjen empiričnemu raziskovanju, ki obsega kratek opis v raziskavo zajetih občin, opis intervjuja in analiza odgovorov županov. To smo zaključili s sklepom celotnega dela.

3 TEORETIČNA IZHODIŠČA IN OPREDELITEV TEMELJNIH POJMOV

V prihajajočem poglavju smo se osredotočili na opredelitev pojmov, ki so pomembni za razumevanje celotnega diplomskega dela. Temelj teoretičnega izhodišča sloni na lokalni skupnosti, državi ter zagotavljanju varnosti in opredelitve pojma varnosti ter varnostnih institucij. Zanimala pa so nas mnenja različnih avtorjev, ki so povezana v smiselno celoto. Teoretični del je pomemben za nadaljnjo analizo, saj smo si tako lahko bolj jasno predstavljali področje, ki ga raziskujemo.

3.1 VARNOSTNA POLITIKA

»Vsaka politika, torej tudi varnostna, je umetnost vladanja. To pa ni mogoče brez prisiljevanja ljudi v konformizem. Politika je tista, ki preko državnih organov (mehanizmov nadzorstva) poskuša obvladovati varnostno okolje in hkrati določi okvire in vsebine nacionalnega varnostnega sistema« (Anžič 1997, 38).

Po Golobu (1997) varnostna politika vsebuje naslednje komponente:

- *varnostne cilje,*
- *varnostne strategije,*
- *preventivno politiko,*
- *kriminalno politiko,*
- *kazensko politiko,*
- *kaznovalno politiko,*
- *politiko izvrševanja kaznivih dejanj,*
- *nadzorstveno politiko,*
- *politiko samozaščitnih in varnostnih priprav.*

Nacionalno varnostno politiko RS opredelimo kot celoto političnih, ekonomskih, socialnih, ekoloških, pravnih, obrambnih, varnostnih in drugih aktivnosti ter prizadevanj. S tem se zagotavlja najvišja možna stopnja nacionalne varnosti (Resolucija o izhodiščih zasnove nacionalne varnosti RS 1993). Pomembno pa je vedeti, da te aktivnosti ne obsegajo le tiste dejavnosti, ki so varnostne in obrambne narave; med le-te štejemo vse dejavnosti, ki so v

kakršnikoli povezavi z varnostjo celotne države; to so pravna, socialna, ekonomska, politična, ekološka prizadevanja in dejavnosti (Anžič 1997, 38).

Na podlagi zgoraj napisanih opredelitev varnostne politike pa lahko nadalje opišemo različne vidike, ki vplivajo na zgoraj omenjene aktivnosti in tem dajejo različno stopnjo moči. Po Anžiču (1997, 38) so ti vidiki:

- politična moč,
- ekonomska moč (Kapstein 1992),
- ideološka moč,
- varnostno-obrambna moč (policijsko-vojaška).

3.1.2 Varnost

Grizold (1992, 63) varnost opredeli »kot stanje, v katerem je zagotovljen uravnotežen fizični, duhovni in duševni ter gmotni obstoj posameznika in družbene skupnosti v razmerju do drugih posameznikov, družbene skupnosti in narave«. Izhajajoč iz tega lahko vidimo, da, kot smo že prej omenili, je varnost primarna potreba vsakega posameznika in se začne pri njem samem. Po drugi strani pa se pojem varnost nanaša na družbo, državo ter mednarodno skupnost, ki zajema okvir socialne in politične skupnosti. Prav tako pa stremi k družbenim vrednotam ter zavestnim prizadevanjem za vzpostavitev stanja varnosti. S tem vzpostavlja in ohranja družbeni red in mir ter zagotavlja običajne procese znotraj države (Anžič 1997). Na podlagi tega lahko opredelimo tudi odnos med varnostjo in državo oziroma družbo. Varnost pomeni državi in družbi tudi vrednota kot sama, ki v primeru ogrožanja, kršitve ali diskreditacije pripelje do pojava, ki se imenuje varnostni pojav. Zagotavljanje varnosti poleg tega ni samo ena izmed sestavin države, saj ima znotraj posamezne države tudi sama določene funkcije kot so zajemanje institucij in pooblastil, ki jih imajo njeni pripadniki ter funkcijska vloga v odnosu do družbe ter v odnosu do države, poleg tega ima tudi določeno stanje (Anžič 1997).

Po drugi strani pa lahko izhajajoč iz pojma varnosti opredelimo tudi pojem varovanje. Pojem »varovanje« ima izredno široko pojmovanje, saj ga uporabljamo v povezavi z nacionalnovarnostno politiko, z obrambo in tudi z notranjo varnostjo države. Poleg tega pa pojem uporabljamo tudi, ko govorimo o zaščiti posameznikov in njihovega premoženja, prav tako pri zavarovanju in samozaščiti (Golob 1997). Nadalje lahko varovanje opišemo tudi kot

različne vrste aktivnosti. Varovanje kot pojem označuje aktivnosti, ukrepe ter postopke, katere opravi določena oseba z namenom zaščite pred poškodbo ali uničenjem, odtujitvijo ali pred kakršnimkoli drugim kaznivim dejanjem sebe ali druge osebe. Pri tem oseba, ki je pristojna za to, torej varnostnik, policist, kriminalist, detektiv, gasilec pa tudi državljan, uporabi znanje, ki je psihofizične narave, potrebno dokumentacijo kot so različna zakonska pooblastila ali pa pravilniki, živali (v večini primerov so to psi) in pa opremo ter tehnična sredstva kot so protivlomni sistemi, video nadzori in podobno (Golob 1997).

Pomembno pa je pojem varovanje razlikovati od pojma varnostna dejavnost, ki predstavlja ožjo opredelitev od varovanja.

Varnostna dejavnost je dejavnost, ki pretežno temelji na ukrepanjih (tudi preventivnih) na osnovi »policijskih« pooblastil, vključno tudi s pravico do uporabe posebnih operativnih metod in sredstev dela. Te pa se razlikujejo od tistih metod in sredstev dela, ki jih uporabljajo tudi obveščevalne službe. Gre torej za to, da varnostne službe s svojo dejavnostjo odkrivajo, preiskujejo, preprečujejo itd., medtem ko obveščevalne službe zbirajo, dokumentirajo in analizirajo informacije in podatke (Anžič 1997, 43).

3.1.3 Nacionalna varnost

Ko se je leta 1991 Republika Slovenija osamosvojila, je poleg vzpostavitve lastnega političnega sistema dobila nalogo zagotoviti svojim državljanom nacionalno varnost, s tem pa posledično prispevati k mednarodnemu okolju in varnosti le-tega. Vrednote, kot so parlamentarna politična demokracija, državna samostojnost in neodvisnost, spoštovanje človekovih pravic in svoboščin, pravna država in spoštovanje mednarodnega humanitarnega prava temeljijo na slovenskem nacionalnovarnostnem sistemu in izhajajo iz mednarodnih pogodb, ki jih je podpisala SFRJ (Golob 1997).

Nacionalno varnost pojmuje v smislu varnosti državnega ozemlja; to je kopno, vode in zračni prostor, varnosti državljanov ter njihove lastnine, poleg tega pa tudi varnost ohranjanja nacionalne suverenosti ter zagotavljanje ustreznih razmer za uresničevanje temeljnih funkcij družbe. Poleg tega nacionalna varnost zajema tudi prizadevanje države, da svojim državljanom zagotovi varnost pred različnimi grožnjami, ki niso nacionalne narave, temveč mednarodne. To so napadi, okupacija, blokada in posegi (Grizold 1999).

Temelji sistema nacionalne varnosti so po Resoluciji o strategiji nacionalne varnosti RS (2010):

- sistem nacionalne varnosti, ki temelji na političnih, pravnih, gospodarskih, socialno-zdravstvenih, informacijskih, infrastrukturnih, znanstveno-tehnoloških, izobraževalnih in drugih temeljih.
- dosežena stopnja varnostne kulture v družbi.
- organizacijska povezanost posameznih resornih oblik.

Nacionalna varnost je varnost naroda, ki se navezuje na samostojno in suvereno državo, s tem pa prevzame odgovornost za lastno varnost. Nacionalna varnost zajema (v Anžič 1997, 36).

- *varnost nacionalnega ozemlja,*
- *zaščito življenja ljudi,*
- *zaščito osebnega in drugega premoženja,*
- *varovanje človekovih pravic in svoboščin,*
- *ohranitev in vzdrževanje nacionalne suverenosti,*
- *uresničevanje temeljnih funkcij družbe,*
- *varstvo okolja.*

Najpogostejša kazniva dejanja, ki najpogosteje ogrožajo naša življenja in premoženje ter varnost države in njeno ustavno ureditev (Golob 1997) pa so po Kazenskemu zakoniku RS:

- tatvina (obstaja več različnih oblik),
- sabotaza (ko nekdo namenoma želi oziroma ogrozi državno ureditev ali varnost RS),
- požar,

- vohunjenje (aktivnosti, s katerimi se odkriva in zbira informacije o nasprotniku ali o drugih osebah z namenom materialnih, finančnih ali drugih koristi in prednosti),
- terorizem.

Republika Slovenija je nacionalno varnost opredelila kot

stanje, v katerem je zagotovljeno uresničevanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin, uravnotežen gospodarski, socialni in kulturni razvoj ter uresničevanje drugih življenjskih interesov, delovanje demokratične, pravne in suverene ter ozemeljsko enotne in nedeljive države Republike Slovenije (Resolucija o izhodiščih zasnove nacionalne varnosti Republike Slovenije 1993).

Iz zgoraj povzete resolucije lahko sklepamo, da je namen države Slovenije ustvariti razmere tako delovnega kot življenjskega pomena, ki bodo služile tako družbi kot državi, s tem pa bodo zagotovljene vse možnosti za integracijo in diferenciacijo procesov, in sicer z nacionalno varnostjo.

Zagotavljanje nacionalne varnosti pa se uresničuje z naslednjimi podsistemi (ReSNV 2010):

- obrambni sistem,
- sistem notranje varnosti,
- sistem varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.

Sistem notranje varnosti obsega nosilce institucionalnih varnostnih nalog ter pravosodnih organov in institucij, ti pa s prizadevanjem za uresničitev nalog prispevajo k notranji stabilnosti in varnosti. Sistem varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami pa je vzpostavljen z namenom zagotoviti varovanje ljudi, živali, premoženja in kulturne dediščine pa tudi okolja pred naravnimi in drugimi nesrečami. Ta sistem vključuje programiranje, načrtovanje, organiziranje, izvajanje, nadzor ter financiranje ukrepov (ReSNV 2010).

Za vodenje celotnega sistema nacionalne varnosti Republike Slovenije pa so pristojni organi izvršilne in zakonodajne oblasti, Državni zbor RS pa s sprejemanjem proračuna zagotavlja materialne možnosti za uresničevanje nacionalnovarnostne politike. Slednji določa tudi zakonske okvire ter smernice razvoja nacionalnovarnostne politike (ReSNV 2010).

3.1.4 Viri ogrožanja nacionalne varnosti

Grožnje varnosti moramo razumeti v kontekstu razmerja do varnosti. Razmerje je deterministično v obe smeri: razumevanje varnosti referenčnega objekta vpliva na identificiranje groženj varnosti tega objekta in obratno. Brez ogrožanja varnosti pojem varnosti sploh ne bi bil spoznaven in torej ne bi obstajal. Sam koncept varnosti je torej mogoče opredeliti z njegovim nasprotjem, podobno kot ne bi mogli označiti nečesa za svetlo ali veliko, ne da bi to razumeli v zvezi s temnim in majhnim (Prezelj 2001, 130).

Medtem pa avtorja Jelušič in Anžič (2007) definirata grožnje varnosti kot tiste pojave, ki stopnjo varnosti manjšajo, ti pojavi pa so lahko družbeni ali naravni. Med to spada tudi preprečevanje obstoja prebivalstva ter preprečevanje delovanja bistvenih družbenih in državnih struktur, preprečevanje implementacije politične suverenosti ter družbenega razvoja. Zaradi svoje lege in geografske raznolikosti je Republika Slovenija dovzetna za različne vire ogrožanja nacionalne varnosti. Ti viri so pojavljajo tako na globalni, nadnacionalni in nacionalni ravni, zato bom za potrebe naloge preučila le tiste, ki so povezani z nacionalnim okoljem. Mednje sodijo (Resolucija o strategiji nacionalne varnosti v RS 2010):

1. Ogrožanje javne varnosti

Prepoznamo ga v smislu povečanega obsega napadov na življenje in premoženje ljudi. Povečan je obseg gospodarske kriminalitete, korupcije, finančnih prevar, ponarejenih listin, denarja in blaga, kibernetске in okoljske kriminalitete, poleg tega pa množično kršenje javnega reda in miru (Resolucija o strategiji nacionalne varnosti v RS 2010).

Problem lahko zaznamo v vzrokih nastanka kriminalitete, saj je povodov za to toliko, da bi težko popolnoma oziroma vsaj v večji meri odpravili kriminalna dejanja, saj se poleg tega povezujejo tudi z drugimi socialno-družbenimi problemi, ki pestijo državo. Najbolj pogost primer je revščina in drugi socialni problemi, v današnjem času še posebej nezakonite migracije ter zaostrovanje političnih razmer. Na žalost v večini primerov zgoraj opisani primeri vodijo ravno v storitev kaznivih dejanj, ki pa za seboj nemalokrat puščajo velike posledice tako za posameznika kot državo.

2. Naravne in druge nesreče

Zaradi geografske lege Slovenijo ogrožajo različne naravne nesreče kot so potresi, poplave, neurja, suše in veliki požari. Problem nastane predvsem zaradi intenzivnosti podnebnih

sprememb, ki nato vplivajo na naravne nesreče in preobremenjenost okolja. Med druge nesreče spadajo predvsem cestnoprometne in industrijske nesreče, ki se štejejo kot posledice različnih oblik namernega ogrožanja. Zaradi določenih tehnoloških ukrepov je obseg industrijskih nesreč manjši, je pa velika nevarnost industrijskih nesreč v obratih z nevarnimi snovmi. Glede na to, da so gospodarske razmere izjemno neugodne, s tem pa se zmanjšuje proračun sredstev za izvajanje preventivnih varnostnih ukrepov, lahko pričakujemo povečanje industrijskih in drugih nesreč, ki jih povzroči človek (Resolucija o strategiji nacionalne varnosti v RS 2010).

3. Omejenost naravnih virov ter degradacija življenjskega okolja

Republika Slovenija je energetske in surovinske izredno odvisna od uvoza, zadostna oskrba z energetskimi viri ter strateškimi surovinami pa je pomemben dejavnik tudi z vidika nacionalne varnosti. Poleg tega bo morda v prihodnje kakovostna pitna voda postavljena pod velik vprašaj, saj so vplivi globalnega onesnaževanja okolja in segrevanja ozračja izredno veliki. S tem se posledično omeji tudi pridelava zdrave hrane. Zaradi vedno večje ozaveščenosti se izvajanje politik in s tem ukrepov za varovanje okolja izboljšuje, a problem onesnaženosti še vedno ostaja. Za največ težav pri tem poskrbijo industrija, energetika, kmetijstvo, promet ter turizem (Resolucija o strategiji nacionalne varnosti v RS 2010).

4. Zdravstveno-epidemiološke grožnje

Prebivalce Republike Slovenije lahko ogrozijo tudi množični pojavi človeških, živalskih in rastlinskih bolezni, ki so nalezljive. Verjetnost takšnega pojava in širjenje le-tega še dodatno spodbudi migracijske tokove, terorizem ter druge nesreče. Posledično je lahko ogroženo delovanje pomembnih funkcij države in družbe (Resolucija o strategiji nacionalne varnosti v RS 2010).

5. Dejavniki negotovosti

Dejavniki negotovosti so tisti dejavniki, ki lahko sicer neposredno vplivajo na varnost in stabilnost Republike Slovenije, saj lahko na primer v zaostrenih situacijah privedejo do socialnih nemirov in konfliktov, kar lahko privede do varnostne grožnje. Pomemben dejavnik je tudi revščina, ki se navezuje na zaostrene finančne situacije ter gospodarske razmere, s tem pa brezposelnost, ki ponavadi najbolj prizadene šibke skupine prebivalstva (Resolucija o strategiji nacionalne varnosti v RS 2010).

3.2 LOKALNA SKUPNOST

Ljudje spletajo mrežo medsebojnih razmerij, kadar kupujejo in prodajajo; kadar molijo, kadar se veselijo in kadar žalujejo. Ta mreža razmerij je družba; lokalna skupnost je omejena znotraj družbe. V tkivu lokalne skupnosti nastajajo številni mehanizmi kontrole, ki so različni od državne kontrole, številna združenja, ki niso politična, številni običaji in merila obnašanja, ki jih nikakor ni zgradila država. V tej skupnosti se ustvarja zakon, ki je podlaga vseh zakonov; zakon z mnogimi sankcijami, zakon, ki je obstajal pred nastankom države in ga država nikdar ne more razveljaviti. Brez poprejšnjih zakonov skupnosti bi bili vsi državni zakoni le prazna formula (MacIver v Pusić 1963, 11).

Lokalno skupnost pa lahko opredelimo tudi kot povezovanje posameznikov v različne družbene skupine, v katerih jih vežejo isti interesi ter potrebe; te skupine pa se nato razlikujejo od drugih družbenih skupin. Ljudje v tej družbeni skupini so povezani in jih družijo sodelovanje, te skupine pa so lahko majhne ali velike (Grafenauer 2000). Lokalna skupnost pa zajema tudi elemente, ki so nujni za vzpostavitev določene skupnosti.

Po avtorju Grafenauerju (2000) pojem lokalna skupnost predstavlja teritorialno skupnost ljudi, katera ima potrebe po istih ciljih, s tem pa se vzpostavi tesno sodelovanje in povezava med ljudmi, ki živijo na tem območju. Najbolj značilni elementi, ki predstavljajo lokalno skupnost so:

- ozemlje oziroma teritorij,
- prebivalci tega teritorija,
- skupni interesi in potrebe prebivalcev,
- dejavnosti za zadovoljevanje teh potreb,
- zavest o pripadnosti skupine.

Kadar govorimo o teritoriju, se moramo najprej vprašati po opredelitvi območja lokalne skupnosti, saj glede velikosti območja ne moremo postaviti nobenega pravila, še posebej ne administrativnega ali pa tehničnega. To pomeni, da lahko lokalno skupnost predstavlja že majhno naselje v Alpah ali pa veliko mesto kot je Pariz. To pomeni, da so lokalne skupnosti pojem, ki se ne more podrežati administrativnim ukrepom in so le družbeni pojav (Šmidovnik 1995). Če nadaljujemo po vrsti opredelitve elementov, ljudje predstavljajo drugi element

lokalne skupnosti, ki so stalno naseljeni ljudje na določenem teritoriju, ta pa prav za naselitvijo le-teh postane družbena skupnost. V tej skupnosti zadovoljujejo določene elementarne življenjske potrebe, ki se lahko zadovoljijo zgolj v lokalni skupnosti. Slednje pa se navezuje na potrebe teh ljudi, prebivajočih v lokalni skupnosti. Te potrebe so predvsem potreba po varnosti (osebni, premoženjski, po redu in miru, socialni varnosti) ter po določeni opremljenosti (voda, energija, poti, cerkve) (Šmidovnik 1995). Tretji element, ki predstavlja lokalno skupnost, so skupne potrebe in interesi prebivalcev, stanujočih na istem oziroma določenem območju. Ti si kasneje povezujejo z zadovoljevanjem le-teh, kar predstavlja naslednji element lokalne skupnosti. So pa potrebe lokalnih skupnosti odvisne od velikosti le-teh; tako so na primer potrebe ljudi, prebivajočih v večjih mestih, veliko bolj zahtevne in številčnejše kot pa v manjši skupnosti. Se pa v obeh primerih najdejo potrebe, ki so splošne in značilne za vse velikosti lokalne skupnosti. Med nje štejemo šolanje otrok, zdravstvena in varnostna vprašanja, verske dejavnosti, komunalne storitve, preskrbe z nujnimi življenjskimi potrebščinami in podobno (Grafenauer 2000). Kot smo že omenili, pa se zgoraj opisane potrebe zadovoljujejo z dejavnostmi, ki jih je možno opravljati na različne načine. To je lahko medsebojna pomoč v soseski, prostovoljno delo in/ali prispevki ter neformalno in amatersko. Nekatere potrebe pa se zadovoljujejo v oblikah organizacijskega dela, ki svoje delo opravljajo strokovno in načrtno kot na primer določene javne institucije (Šmidovnik 1995, 21). Zadnji element lokalne skupnosti predstavlja skupna zavest, ki ni pomemben dejavnik samo za lokalno skupnost, temveč za vsako določeno skupino ljudi živečih na skupnem ozemlju, naj si gre za državo ali občino. Skupna zavest se rodi na nekem manjšem teritoriju, ko ima določena skupina ljudi skupne potrebe. Veže jih skupna zavest o pripadanju določenemu kraju, čutijo dotično interesno povezanost, predvsem pa medsebojno solidarnost. Medtem pa čutijo tudi »različnosti od drugih ljudi, do tujcev, ki niso del njihove skupnosti« (Šmidovnik 1995, 21).

»Lokalne skupnosti predstavljajo torej posebno vrsto družbenih skupin, ki so se izoblikovale v bolj ali manj zaključene enote zaradi skupnega življenja ljudi na določenem geografskem prostoru« (Grafenauer 2000)

3.2.1 Lokalna samouprava

Kot pravi Haček (2008, 6) lahko lokalno samoupravo najbolj enostavno definiramo, ko jo opredelimo kot »raven oblasti, ki je najbližja državljanom oziroma občanom, pri tem pa ima nalogo zastopati pomen in stališče lokalnosti«. Na drugi strani pa lokalno samoupravo lahko opredelimo tudi kot pomembno dobrino neke družbe, saj ne predstavlja le segmenta političnega sistema in se s tem lahko celotni družbi omogoči zadovoljevanje temeljnih družbenih potreb prav v lokalnem okolju. Z lokalno samoupravo se na ta način omogoča ustvariti pristnejši stik in sodelovanje pri razvoju le-tega (Jurak Pandiloska in Pinterič 2010, 7).

Delovanje lokalne samouprave pa temelji na načelu subsidiarnosti, ki izhaja iz Evropske listine lokalne samouprave. Ideja načela je decentralizirati pristojnosti na najnižjo raven, torej lokalno, ki je tudi najbližje uporabnikom, poleg tega pa omejuje vmešavanje politične oblasti. Ta naj bi bila prisotna le, ko so izrabljeni vsi viri za zadovoljitev potreb družbe in le-to ni doseženo. Če izhajamo iz tega, lahko rečemo, da načelo subsidiarnosti stremi k prioriteti nižji ravni oblasti pred višjo (Brezovnik 2003, 15; Kukovič 2009, 139). Po drugi strani pa je Brezovšek (2005) mnenja, da se z uveljavljanjem večjega števila manjših občin v zadnjih letih bolj krepi centralizem kot pa ravno obratno.

V lokalni samoupravi ima obseg pristojnosti lokalnih skupnosti veliko vlogo, saj se na ta način urejajo lokalne samouprave. To pomeni, da več kot ima lokalna skupnost pristojnosti, večja bo stopnja strukturiranosti lokalne samouprave, posledično pa bo velikost njenega ozemlja večja (Kuhelj 1996, 209).

3.2.2 Občina

Občina je zasnovana na osnovi zgodovinskih elementov določenega območja in obsega eno oziroma več naselij, ki so združena, na podlagi tega pa jo lahko opredelimo kot temeljno obliko lokalne skupnosti. Tako v lokalni skupnosti kot znotraj občine velja, da prebivalci v tem območju uresničujejo prej omenjene interese in potrebe, za zagotavljanje le-tega pa mora biti omogočena dotična infrastruktura oziroma službe. To so zdravniška in socialna oskrba, dostop do osnovne šole, preskrba z življenjskimi potrebščinami, zadostna komunalna opremljenost in druge lokalne javne službe. Sem spadajo tudi aktivnosti, ki zajemajo področje športa, kulture in podobno (Žagar 2003, 8). To pa so le nekateri od pogojev, ki jih mora določeno območje izpolnjevati, če želi ustanoviti občino. Ostali pogoji, ki morajo biti zagotovljeni pa so še:

- popolna osnovna šola,

- primarno zdravstveno varstvo občanov (zdravstveni dom ali zdravstvena ambulanta),
- komunalna opremljenost (oskrba s pitno vodo, odvajanje in čiščenje odpadnih voda, oskrba z električno energijo),
- poštne storitve,
- knjižnica (splošna ali šolska),
- prostori za upravno dejavnost lokalnih skupnosti (Zakon o lokalni samoupravi 2007, 13. člen).

S temi pogoji se lahko zagotovi uresničevanje interesov in potreb prebivalstva, a moramo vedeti, da so določeni pogoji odvisni od predhodne strukture države (to so na primer šolstvo in komunala), nekateri pogoji pa le prispevajo k boljšemu življenju prebivalcev (na primer trgovina in banka) (Virant 1998, 165–166).

Naloge, ki jih obsega lokalna samouprava, so se skozi čas precej spremenile. Razlog za to je v spremembah in dopolnitvah Zakona o lokalni samoupravi (2007), kjer je največ sprememb prišlo ravno pri točki o nalogah občin. 21. člen Zakona o lokalni samoupravi (2007) opredeli naloge občine kot zadeve javnega pomena, ki jim pravimo tudi izvirne naloge. V naslednjem poglavju smo v obzir vzeli in naštel nekaj izvirnih nalog,¹ ki so pomembne za naše diplomsko delo in so podlaga za nadaljnjo analizo. Po drugi strani pa so prenesene naloge tiste, ki so prenesene s strani države na občine. Za to pa je potrebno predhodno soglasje, ki pomeni vložitev pobude za opravljanje nalog državne pristojnosti. Po 24. členu Zakona o lokalni samoupravi (2007) država lahko na podlagi zakona prenese naloge na občinsko raven in sicer v primeru, ko se ugotovi, da je takšen način bolj učinkovit in racionalen. »Razlog za prenos nalog iz centralne uprave na lokalne je v bolj racionalnem in učinkovitem izvajanju teh nalog na lokalni ravni« (Žagar v Pinterič in drugi 2008, 34).

Z Zakonom o lokalni samoupravi (2007) pa so opredeljeni tudi organi občinske uprave, ki skrbijo za izvajanje lokalne politike:

- **občinski svet.** Ta je sestavljen iz 7 do 45 svetnikov, ki skupaj sestavljajo predstavniško telo občine. Izvolijo jih prebivalci občine in je najvišji organ na ravni odločanja.

---

¹ Naloge določene z zakonom ali splošnim aktom občine.

- **župan.** Predstavlja izvršilni organ občine, ki je izvoljen neposredno za štiri leta, med svoje naloge pa šteje tudi predstavljanje in zastopanje občine. Njegova funkcija je nezdružljiva z drugimi, glavna naloga pa je vodenje občinske uprave.
- **nadzorni odbor.** Zadolžen je za nadzorovanje finančnega poslovanja občine, ki ga imenuje občinski svet za mandatno dobo članov občinskega sveta.
- **občinska volilna komisija.** Ta organ je sicer organ občine, a ga ne določa Zakon o lokalni samoupravi (2007), temveč Zakon o lokalnih volitvah² (2007). Pod njegove naloge spada vodenje in izvajanje volitev v občinski svete.

Če povzamemo po avtorju Verbiču (2003, 16), so naloge vsake občine »spodbujanje pozitivnih lastnosti, ki ustvarjajo novo dodano vrednost in jih povezujejo z okoljem, na ta način pa dvigajo obstoječo raven življenja in dela slehernega občana«.

3.2.3 Varnostne institucije v lokalni skupnosti

V Zakonu o lokalni samoupravi³ (2007, 21.člen) je med drugim zapisano, kako in katere naloge opravlja občina, da bi zadovoljila potrebe svojih prebivalcev; spodaj opisane so le tiste, ki se večinoma neposredno dotikajo varnosti. Te naloge vsebujejo:

- gradnjo, vzdrževanje in urejanje lokalne javne ceste,
- urejanje prometa v občini in opravljanje nalog občinskega redarstva,
- nadzor nad krajevnimi prireditvami,
- organizacijo komunalno-redarstvene službe in skrb za red v občini,
- skrb za požarno varnost in organizacijo reševalne pomoči,
- organizacijo pomoči in reševanje v primerih elementarnih in drugih nesreč,
- določanje prekrškov ter denarnih kazni za prekrške, s katerimi se kršijo predpisi občine,
- opravljanje inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem občinskih predpisov in drugih aktov (Zakon o lokalni samoupravi 2007).

---

² Zakon o lokalnih volitvah ureja volitve v občinski svete, volitve županov in volitve v svete krajevnih, vaških in četrtinskih skupnosti

³ Temeljni zakon, ki ureja področje lokalne samouprave. Sprejel ga je Državni zbor RS 21. decembra 1993.

V lokalni skupnosti so najpogostejše institucije, ki skrbijo za varnost občine in njenih prebivalcev policija, občinsko redarstvo, inšpekcijske službe, gasilske enote, zasebno-varnostne službe pa tudi organizacija samih občanov. Za doseganje skupnih ciljev in interesov pa je pomembno, da te institucije sodelujejo kooperativno ter kompromisno, saj je le tako lahko zagotovljen uspeh.

1. Policija

Učinkovito in uspešno delovanje policije, s tem pa preprečevanje in zatiranje kriminalitete, vzdrževanje reda v družbi ter opravljanje številnih drugih nalog na področju varnosti, je brez sodelovanja občanov in njihove vzajemne pomoči veliko manj uspešno. Rezultat reševanja tovrstne problematike je veliko slabši z le represivnim delom, zato je potrebno pozornost nameniti tudi preventivni dejavnosti, predvsem pa sodelovanju v in s skupnostjo.

Slovenska policija je 18. julija 1998 postala organ v sestavi Ministrstva za notranje zadeve Republike Slovenije kot ena izmed nosilk nacionalne varnosti. S to vlogo prebivalcem Republike Slovenije zagotavlja visoko stopnjo notranje varnosti, in sicer z zaščito ustavne ureditve, demokratičnega političnega sistema, človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter drugih ustavnopravnih vrednot. Temelj delovanja policije je uveljavitev in spoštovanje pravnega reda, priporočil, evropskega reda, etičnosti in strokovnosti ob doslednem spoštovanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Katalog IJZ 2016).

Policija svoje cilje, programe in načine dela prilagaja varnostnim potrebam. Osnovno vodilo je opravljanje policijske dejavnosti v skupnosti, pri čemer izhaja iz (Katalog IJZ 2016):

- poslanstva, da pomaga ljudem, skrbi za njihovo varnost in za varnost premoženja,
- temeljnih vrednot, ki se kažejo v zakonitem in strokovnem delu, spoštovanju človekovih pravic in svoboščin, poštenosti, nepristranskosti, nediskriminatornosti in odgovornosti,
- vizije, da z razvojem kadrov, organizacije in stroke ter z vzpostavljanjem partnerskega odnosa s posamezniki in skupnostmi, zagotavlja varno življenje ljudi.

Poleg tega v skladu z zakonom policija opravlja tudi naslednje naloge, ki so pomembne pri zagotavljanju varnosti. Te naloge so (Katalog IJZ 2016):

- varuje življenja, osebno varnost in premoženje ljudi,

- preprečuje, odkriva in preiskuje kazniva dejanja in prekrške, odkriva in prijema storilce kaznivih dejanj in prekrškov, druge iskane osebe ter jih izroča pristojnim organom in zbira dokaze ter raziskuje okoliščine, ki so pomembne za ugotovitev premoženjske koristi, ki izvira iz kaznivih dejanj in prekrškov,
- vzdržuje javni red,
- nadzira in ureja promet na javnih cestah in nekategoriziranih cestah v uporabi za javni promet,
- varuje državno mejo in opravlja mejno kontrolo,
- opravlja naloge, določene v predpisih o tujcih,
- varuje določene osebe, organe, objekte in okoliše,
- varuje določena delovna mesta in tajnost podatkov državnih organov, če z zakonom ni drugače določeno,
- izvaja naloge, določene v zakonih in podzakonskih aktih.

Na regionalni ravni policijske naloge opravlja 11 policijskih uprav, katere vodijo direktorji, ki so za svoje delo in delo celotne policijske uprave odgovorni generalnemu direktorju policije. Policijska uprava je območna organizacijska enota policije, ki jo vlada ustanovi na določenem območju države, določi pa tudi njen sedež. Policijske uprave so z generalno policijsko upravo povezane organizacijsko in funkcionalno. Členitev strokovnih služb na policijskih upravah je namreč prilagojena strukturi strokovnih služb generalne policijske uprave (Katalog IJZ 2016).

Policija opravlja svoje naloge na treh različnih ravneh, in sicer na lokalni, regionalni ter državni ravni, strukturno pa organizacijo sestavljajo generalna policijska uprava, policijske uprave ter policijske postaje. Prva ima funkcije regulacije, koordinacije in nadzora, policijske uprave pa imajo vlogo območnih organizacijskih enot policije, ki imajo podobne funkcije kot generalna policijska uprava, le da so odgovorne za regionalno in lokalno raven. Policijske postaje pa imajo nalogo zagotavljanja varnosti na lokalni ravni, kjer opravijo več kot 90% vseh policijskih nalog (Gorenak in Gorenak 2011).

Policija je glavno sredstvo za »prisilno« izvrševanje prava in je najbolj vidna roka državne oblasti. S tem namenom je pooblaščen za poseganje v mnoge človekove pravice kot so odvzem osebne prostosti in uporaba orožja, katere dopušča tudi ustava in mednarodni dokumenti za zaščito človekovih pravic. S tem se legitimizira prizadevanje za varovanje človekovih pravic ostalih državljanov, javnega reda, morale ter skupne blaginje v demokratični družbi. Vse dokler tovrstno policijsko delo temelji na ustavi, mednarodnih standardih varstva človekovih pravic, zakonih in demokratični legitimnosti državne oblasti je nadzor nad izvajanjem policijske dejavnosti povsem legitimno (Hausmaringer 2002).

Tiste policijske uprave, ki opravljajo naloge policije na regionalni ravni, niso samostojne, posledično pa to ne predstavlja decentralizacije policije. V tem obsegu opravljajo naloge policije znotraj policijskih postaj za določeno področje in območje, ki veljajo za območne organizacijske enote policije. Znotraj teh organizacijskih enot policije velja strogo hierarhično razmerje (Zidar 2004).

V zgodnjih 80-ih letih 20. stoletja se je večina policij znašla na točki, ko njihov boj proti kriminaliteti ni bil več uspešen. Razlog za to so bile množične migracije, ki so v velika mesta zahodnih evropskih držav pripeljala ljudi različnih ras, kultur in narodnosti, s tem pa zahtevek po visoki toleranci, ki so za seboj pustila napetosti. Poleg tega je zahodno Evropo pestilo negotovo gospodarstvo, preobremenjenost s socialno službo ter odklanjanje izobraževanja. To je privedlo do brezposelnosti, brezdomstva, beračenja, s tem pa v tako imenovano odklonsko vedenje, ki je hitro prešlo v kriminaliteto. Policijsko delo se je znašlo v položaju ko nad izvajanjem le tega ni bil nihče več zadovoljen; tako prebivalci kot policisti sami, saj se je policijska dejavnost oddaljila od ljudi, s tem pa ni bila več uspešna in učinkovita v reševanju problematike kriminalitete ter reda v skupnostih (Gramckow in Jacoby 1993).

Skupek zaporednih, zgoraj opisanih dogodkov je privedel do nastanka nove oblike policijskega dela – v *skupnost usmerjeno policijsko delo*. Takšna oblika poudarja medsebojno sodelovanje policije in ljudi ter na tesnih stikih med policisti in ljudmi, saj je tako reševanje problematike kriminalitete in nereda uspešnejše (Gramckow in Jacoby 1993).

Policijsko delo, usmerjeno v skupnost, je zelo priljubljeno, saj preprečuje kriminaliteto, zmanjšuje strah pred kriminaliteto in izboljšuje odnose med policisti in ljudmi. Kljub temu pa s tujko imenovano »community-oriented policing« ni samo to. Takšna policijska dejavnost je priljubljena tudi zaradi proaktivnosti ter decentraliziranega pristopa z dolžnostjo policistov, da preprečujejo kriminaliteto (Gramckow in Jacoby 1993).

Prostor in ljudje, prebivajoči v njem, ter skupne potrebe so najpomembnejši dejavniki, ki sestavljajo skupnost. Lokalna skupnost pa predstavlja območje, v katerega je vpetih največ policijskih dejavnosti kot so opazovanje, pogovarjanje, svetovanje, pomirjanje in druge dejavnosti, opredeljene pod pojmom »*problem solving policing*«. Poleg tega je policija po svojih nalogah in načinu izvajanja teh državni mehanizem, ki je najbolj vpet v lokalno skupnost (Pečar 2001). Že dolgo pa glavni, še posebej pa edini nosilec pristojnosti za zagotavljanje varnosti ni več policija, saj so bili v ta namen ustanovljeni še drugi javni in zasebni subjekti, ki so postali pomemben del procesa preprečevanja ter obvladovanja varnosti (Terpstra 2008).

2. Občinsko redarstvo

Občinsko redarstvo se je v Sloveniji prvič pojavilo po ustavnih spremembah, in sicer leta 1963 ter 1974, ko je mesto Ljubljana zaposlilo prve občinske redarje.

S sprejetjem Zakona lokalne samouprave leta 1993 so bile določene osnovne naloge občine, katerih obseg je zajemal tudi avtonomnost organizacije in vodenje občinskega redarstva. Zakon o občinskem redarstvu (2006) pa je krovni zakon, ki je podal definicijo o delovanju občinskega redarstva, s tem pa je postalo občinsko redarstvo enakovredno z drugimi organi oziroma akterji, ki zagotavljajo varnost v Republiki Sloveniji.

S strani mestne občine je ustanovljeno mestno redarstvo, občinsko pa s strani občine. Občinski program varnosti izda občina, nato pa občinsko redarstvo v skladu z njim skrbi za varnost in javni red na območju občine.

Pristojnosti občinskega redarstva so (Zakon o občinskem redarstvu 2006):⁴

- nadzorovati varen in neoviran cestni promet v naseljih,
- varovati ceste in okolje v naseljih in na občinskih cestah zunaj naselij,
- skrbeti za varnost na občinskih javnih poteh, rekreacijskih in drugih javnih površinah,
- varovati javno premoženje, naravno in kulturno dediščino,

---

⁴ Temeljni zakon za urejanje pristojnosti občin, ki želijo ustanoviti, organizirati, določiti naloge in področja občinskega redarstva. Določa pogoje pooblaščenih oseb, ureja pooblastila, uniforme, označbe in opreme občinskih redarjev.

- vzdrževati javni red in mir.

V obseg dolžnosti občinskega redarstva spada tudi Zakon o varstvu javnega reda in miru (2006).⁵ Občinski redarji imajo torej opravka še z naslednjimi kaznivimi dejanji:

- nedostojno vedenje,
- beračenje na javnem prostoru,
- uporaba nevarnih predmetov,
- poškodovanje uradnih napisov, znakov ali pravil,
- pisanje po zgradbah,
- vandalizem,
- kampiranje,
- zloraba živali,
- neupoštevanje zakonitega ukrepa uradnikov.

Po Zakonu o občinskem redarstvu (2006) pa so pooblastila občinskega redarja naslednja:

- opozorilo,
- ustna odredba,
- ugotavljanje istovetnosti,
- varnostni pregled osebe,
- zaseg predmetov,
- zadržanje storilca prekrška in kaznivega dejanja,
- uporaba fizične sile, sredstev za vklepanje in vezanje in plinskega razpršilca (Zakon o občinskem redarstvu 2006, 10. člen).

---

⁵ Ureja varstvo javnega reda in miru ter določa ravnanja, ki pomenijo kršitev javnega reda in miru na javnem kraju ali zasebnem prostoru ter sankcije za takšna ravnanja.

3. Zasebno-varnostne službe

Organizacije, ki se ukvarjajo z zasebnimi policijskimi dejavnostmi, katerih ne opravljajo javni in državni organi, so zasebno-varnostne organizacije. Te dejavnosti razdelimo na tri področja, in sicer varnostna podjetja, področje svetovalnih varnostnih agencij ter področje zasebne detektivske dejavnosti. V Republiki Sloveniji strokovnjaki sicer še vedno uporabljajo termin zasebna policijska dejavnost, v to pa spada veliko različnih področij. Ker pa je namen razvoja zasebne varnosti Vlade Republike Slovenije kdaj težko ugotoviti, je Državni zbor Republike Slovenije zasebno varnostno in zasebno detektivsko dejavnost umestil v Resolucijo o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije (Sotlar 2012).

Začetki modernih zasebno-varnostnih služb v Sloveniji segajo v leto 1990, ko se je preoblikoval in na novo zasnoval politični in družbeni sistem. Pred tem so bila varnostna podjetja v družbeni lasti socialističnega sistema tedanje Jugoslavije, pod okrilje katere je spadala tudi Slovenija, vse dokler se leta 1991 ni osamosvojila. Tako je že v bivši Jugoslaviji obstajalo podjetje v lasti SOZD (Sestavljena organizacija družbenega dela) Varnost Ljubljana, ta pa je bila sestavljena iz 13-ih temeljnih organizacij družbenega dela, ki so bile zadolžene za celotno območje Slovenije. Kasneje je prišlo do organizacijskih in lastniških sprememb, a so varnostna podjetja vseeno predstavljala nadaljevanje razvoja zasebno-varnostnih služb v Sloveniji. V poznih 80-ih se je začelo preoblikovanje v moderne tipe varnostnih podjetij. Ta proces je ukinil SOZD Varnost Ljubljana ter preoblikoval TOZD v neodvisno delniško družbo. Tako je v letu 1994 Državni zbor Republike Slovenije sprejel Zakon o zasebnem varovanju ter na podlagi tega ustanovil Organizacijo varnostnih služb, s tem pa se je razširil pojem zasebna varnost (Sotlar 2012).

Državni Zbor Republike Slovenije leta 2011 sprejme Zakon o zasebnem varovanju, ki po 2. členu opredeli zasebno varovanje kot varovanje ljudi in premoženja na varovanem območju, določenem objektu ali prostoru pred nezakonitimi dejanji, poškodovanjem ali uničenjem z varnostnim osebjem ter sistemi tehničnega varovanja, ki se opravlja v oblikah, določenimi s tem zakonom (Zakon o zasebnem varovanju 2011).

Zakon o zasebnem varovanju (2011) pa zajema osem oblik zasebnega varovanja v Republiki Sloveniji. Za izvajanje te dejavnosti so potrebna dovoljenja, ki morajo biti odobrena s strani Ministrstva za notranje zadeve. Teh osem oblik se opredeli kot:

- varovanje oseb,

- varovanje ljudi in premoženja,
- prevoz in varovanje gotovine in drugih vrednostnih pošilk,
- varovanje javnih zbiranj,
- varovanje prireditev v gostinskih lokalih,
- upravljanje varnostno-nadzornega centra,
- načrtovanje sistemov tehničnega varovanja,
- izvajanje sistemov tehničnega varovanja.

4. Gasilske enote

Zakon o gasilstvu (1993) opredeli gasilstvo kot obvezno lokalno javno službo, ki nemoteno opravljanje zagotavljata lokalna skupnost in država. V Gasilsko zvezo Slovenije se povezujejo vse gasilske organizacije v Republiki Sloveniji. Predstavlja najvišjo obliko povezovanja gasilstva v državi. Poveljnik te zveze pa je vzporedno tudi član Štaba za civilno zaščito Republike Slovenije (Zakon o gasilstvu 2005).

»Prostovoljne gasilske organizacije so PGD (teritorialna in v podjetjih), gasilske zveze (na območju občine ali več občin) in krovna organizacija Gasilska zveza Slovenije. Vse prostovoljne teritorialne gasilske enote delujejo v javnem interesu, medtem ko prostovoljne industrijske gasilske enote delujejo v zasebnem. Ustanovljeni so na osnovi Zakona o društvih (2011) in so pravne osebe zasebnega prava« (Sentočnik in Vidovič 1998, 3).

Prostovoljno teritorialno gasilsko društvo ali prostovoljno industrijsko gasilsko društvo je bistvena oblika združevanja prostovoljnega gasilstva. Te se povezujejo na območju občine ali pa več občin povezanih skupaj. Operativne naloge opravljajo s pomočjo povezovanja v gasilske zveze, te pa naprej v sektorje oziroma občinska poveljstva v zvezah, ki pokrivajo dve ali več občin. Značilno za gasilske organizacije je tudi povezovanje v regijski svet in regijsko poveljstvo, a formalno to ni pravna oblika povezovanja, ampak le oblika sodelovanja na organizacijskem in operativnem področju regije (Sentočnik in Vidovič 1998).

»Med poklicne gasilske organizacije spadajo javni gasilski zavodi in poklicne enote v podjetjih. Poklicne gasilske organizacije, ki opravljajo JGS,⁶ so ustanovljene na osnovi predpisov o ustanovitvi javnih zavodov, medtem ko so v podjetjih, poklicne gasilske organizacije ustanovljene na osnovi internih predpisov« (Sentočnik in Vidovič 1998, 3).

Gasilska organizacija zajema naslednje dejavnosti:

- strokovno operativno dejavnost (gašenje požarov, reševanje ob prometnih nesrečah, reševanje ob nesrečah z nevarnimi snovmi, reševanje v vodi in iz vode, reševanje ob naravnih nesrečah in drugih nesrečah idr.),
- izobraževanje in usposabljanje,
- organizacijsko dejavnost (organiziranje prostovoljnega gasilstva, zagotavljanje usklajenega razvoja, strokovno svetovanje zvezam in društvom, sodelovanje z državnimi organi, mednarodno sodelovanje, delo članic, delo mladine, delo veteranov, kulturne dejavnosti, ohranjanje gasilske dediščine)
- strokovni tisk in založniško dejavnost,
- požarno preventivo,
- gasilska tekmovanja (Gasilstvo v Republiki Sloveniji v Kebe 2002, 47–48).

So pa eden izmed sodobnih varnostnih mehanizmov tudi varnostni sosveti, katere lahko ustanovijo župani v svojih občinah. Njegov namen je sodelovati na področju preprečevanja kriminalitete in organizirano določajo prednostne naloge, ki zadevajo kriminalno prevencijo in zagotavljanje varnosti na lokalni ravni. Člani sosveta so različni posamezniki; od policistov, predstavnikov šol, socialnih služb, društev ter vladnih in nevladnih podjetij (Ministrstvo za notranje zadeve 2010).

Teritorialna velikost občin in z njo povezani segmenti pa ima veliko vlogo pri zagotavljanju varnosti. To smo kasneje ugotovili tudi v empiričnem delu. Velikost samih občin je pogojena z vrsto virov ogrožanja oziroma varnostnih razmer. Manjše občine naj bi večinoma prizadele naravne nesreče ter posledice slabe prometne infrastrukture. V srednje velikih občinah naj bi

---

⁶ Javna gasilka služba.

največ težav povzročala kriminaliteta ter prometna (ne)varnost, večje oziroma mestne občine pa pestijo po večini socialna ogroženost ter povečana stopnja kriminalitete (Modic 2015, 49). Na podlagi virov ogrožanja posamezne občine pa so vidne predvsem organizacije, ki delujejo za odpravljanje le-teh. Kot smo že prej omenili, ker so za manjše občine značilne predvsem naravne nesreče, tam v največji meri delujejo gasilci, civilna zaščita ter v nekaterih primerih gorska reševalna služba. V srednje velikih občinah najbolj do izraza pridejo prostovoljna društva, preko katerih se občani povezujejo in sodelujejo; največkrat je to prostovoljno gasilsko društvo. V večjih občinah pa so zaradi virov ogrožanja različnih področij v ta namen ustanovljena delovna telesa, ki so odgovorna za posamezno področje (Modic 2015, 50).

Modic (2015, 52) pa v svojem prispevku poudarja pomen sodelovanja kot predpogoja za vzpostavitev partnerstva med posameznimi subjekti. Poroča tudi o interesu občinskih organov po tesnejšem sodelovanju z državnimi organi, saj kljub dobri oceni sodelovanja mestnih občin s policijo, je nemalokdaj začutiti pomanjkanje le-tega. Poleg tega pa v ospredje postavlja možnost za zagotavljanje ozaveščanja ter izobraževanja prebivalcev o kriminalno- preventivnih dejavnostih.

4 EMPIRIČNI DEL

V empiričnem delu smo predstavili odgovore na zastavljena vprašanja. Odgovore sta podala župan občine Domžale, Toni Dragar, ter direktor občinske uprave Mengeš, Urban Kolar. V nadaljevanju smo skušali najti povezavo med odgovori obeh sogovornikov ter na podlagi tega zapisati sklepne misli ter zaključek. Z odgovori na vprašanja smo si pomagali odgovoriti tudi na zastavljeni raziskovalni vprašanji.

4.1 Analiza intervjujev

Z analizo intervjujev odgovarjamo na zastavljeni raziskovalni vprašanji. Intervju je bil opravljen z županom občine Domžale, Tonijem Dragarjem ter direktorjem občinske uprave Domžale, Urbanom Kolarjem. Za lažjo analizo posamičnih odgovorov smo na vsako vprašanje predstavili odgovore obeh intervjuvancev.

1. Za zagotavljanje varnosti bi morala vsaka občina preučiti dejavnike tveganja na svojem območju, na podlagi tega pa narediti načrt zmanjšanja dejavnikov, ki ogrožajo varnost. Zanima me, katere dejavnike tveganja ste zaznali v vaši občini in kako ste se lotili reševanja zmanjšanja le-teh?

Toni Dragar: *»Varnost je nadpomenka in zelo širok pojem. Poznamo več vrst varnosti: državna varnost, javna varnost, javni red, požarna varnost, varnost ob nesrečah, finančna varnost, osebna varnost itn. V urejeni družbi si nosilci oblasti v javnem sektorju razdelijo pristojnosti in odgovornosti za posamezne tipe varnosti, tako se npr. z javno varnostjo ukvarja policija, občine pa se neposredno ukvarjajo z zagotavljanjem požarne varnosti, z varnostjo ob nesrečah skrbi civilna zaščita in delno z javnim redom. V ta namen imamo tudi zagotovljena sredstva, kadre ter organiziranost in izkušnje. In tudi pri oceni dejavnikov tveganja se osredotočamo samo na te kategorije, za katere smo pristojni. Ostala tveganja drugih segmentov varnosti ocenjujejo drugi subjekti varnosti. To pa ne pomeni, da ne opazujemo tudi drugih oblik ogrožanja varnosti. Posebno visokih tveganj s področij, ki jih pokrivamo, nismo zaznali.«*

Urban Kolar: *»Občina Mengeš je zaradi odlične organiziranosti, geografske lege ter homogene demografske strukture zelo obvladljiva na področju zagotavljanja varnosti. Izpostaviti ne moremo nobenih večjih dejavnikov ogrožanja, lahko celo povemo, da stopnja kriminalitete ni zaznana, v povezavi s tem pa je tudi izredno nizka stopnja vandalizma. Lahko rečemo, da izredno skrb namenjamo preventivi zagotavljanja varnosti občine Mengeš, s tem pa tudi velik*

del financiramo na lastne stroške, kljub temu, da bi za določena področja morala poskrbeti država. To smo storili na primer s sanacijo infrastrukture, in sicer z regulacijo struge v primeru poplav. Občina sicer ni zaznana kot poplavno območje, a smo to storili zgolj zaradi preventive in varnosti naših občanov. Prav tako svet za preventivo spremlja prometno varnost ter daje ukrepe ter priporočila. Vsako leto pred začetkom šolskega leta sprejmemo ukrepe ter zadolžimo varnostne službe za otroke pri prečkanju cest ter okolice šole, kar pa je zopet financirano iz občine Mengeš. Poleg tega skrbimo za urejeno infrastrukturo predvsem v okolici šole za doseganje višje stopnje varnosti».

2. Za doseganje določenih standardov varnosti občine je izrednega pomena vključenost različnih služb na lokalni ravni in uspešnost le-teh. Katere so tiste službe v vaši občini, ki najbolj pripomorejo k varnosti vaše občine in so po vašem mnenju najbolj uspešne?

Toni Dragar: »Del občinske uprave, ki je zadolžena za organizacijo civilne zaščite in požarne varnosti; del občinske uprave, ki je zadolžen za javni red (Inšpektorat); Center za zaščito in reševanje, organiziran v obliki javnega zavoda; izvajalci javne gasilske službe v okviru gasilskih društev in sistem civilne zaščite».

Urban Kolar: »Na območju naše občine delujejo različne varnostne službe, ki pripomorejo k boljšemu in predvsem bolj varnemu načinu življenja naših občanov. Vseeno pa gre največ zaslug našim 80-tim operativnim gasilcem, ki so vrhunsko usposobljeni. Lahko povem, da so v primeru kakršnekoli nesreče vedno prvi na mestu in opravijo največ dela. Za primer lahko vzamem naravno nesrečo z žledom pred nekaj leti, ko niso samo odpravljali akutno nesrečo, temveč tudi posledice, prav tako pa so pomagali ljudem. Kljub njihovim pristojnostim vedno poskušajo narediti največ, kar je v njihovi fizični moči, poleg tega pa odlično sodelujejo s policijsko postajo Domžale».

3. Menim, da je v državi najprej potrebno zagotoviti varnost na lokalni ravni, saj je le tako posledično možna tudi visoka stopnja varnosti na ravni države. Kako vi gledate na to, ter ali morda sodelujete z državo na področju varnosti z namenom doseči skupni cilj?

Toni Dragar: »Različni segmenti varnosti so zelo prepleteni. Varnost na lokalni ravni je le eden od segmentov in ni ključen. Slovenija je prepoznana kot varna država, ker različni nivoji varnosti dobro delujejo».

Urban Kolar: »Država in občine sodelujejo na področju varnosti tako, da občinam država z zakonskimi predpisi nalaga ukrepe, ki jih mora sprejeti ter določene predpise. S tem lahko

rečem, da sodelujemo z državo na normativni ravni. Ker pa je naša občina srednje velikosti, nima povezave z nacionalno varnostjo, saj v primeru ogrožanja nacionalne varnosti, na primer, karikiram, napada, naša občina nima mehanizmov, da bi se branila sama, v primeru elementarnih nesreč pa je situacija taka, da mora občina sama financirati in poskrbeti za varnost območja in njenih občanov in država ni nič pri tem».

4. Menite, da ima lokalna skupnost veliko vlogo pri varnostni politiki države?

Toni Dragar: *»Lokalne skupnosti imajo eno od vlog pri varnostni politiki države, niso pa ključne ali ena od največjih«.*

Urban Kolar: *»Kot sem že omenil, morda nekatere večje občine, ki so tudi bolj financirane s strani države, posledično lahko več pripomorejo k varnosti celotne države. Naša občina žal zaradi problema financiranja, ne more sodelovati na več področjih. Smo pa v zelo dobrih odnosih s policijsko postajo Domžale, ki je državni organ in že vrsto let odlično sodelujemo. Zaznavamo pa problem s strani države, saj vedno več odgovornosti, ki naj bi jih imela policija, prelaga na občinske redarje, ki so zopet kriti iz naših financ«.*

Iz zgornjih odgovorov na vprašanja lahko ugotovimo, da si pri prvem vprašanju, s katerim smo želeli izvedeti, katere dejavnike tveganja so v posameznih občinah zaznali ter na kakšen način so se lotili reševanja le-teh, obe intervjuvani občini dobro skrbita za preventivno zagotavljanje varnosti. V nasprotju z odgovori župana Tonija Dragarja, so na občini Mengeš konkretno opredelili odgovor, iz tega pa lahko sklepamo, da je s stopnjo zagotavljanja varnosti močno odvisna lega ter velikost same občine. Čeprav na občini ne trdijo, da je sama varnost pogojena s temi dejavniki, je dejstvo, da je na območju, ki je ravno prav veliko ter dobro organizirano, veliko lažje ukrepati ter preventivno zagotavljati varnost na vseh področjih, kar sama mislim, da je izrednega pomena. Menimo, da ima velikost občine velik pomen v smislu pristožnosti; torej, majhne občine nimajo dovolj mehanizmov za dobro organiziranost, prevelike občine pa so težje obvladljive. Pri drugem vprašanju, kjer nas zanimala varnostna služba, ki najbolj pripomore k varnosti, na občini Domžale zopet niso podali konkretnega odgovora, so pa našli varnostne službe, ki omenjeni občini služijo pri zagotavljanju varnosti. Na občini Mengeš pa odločno največ zaslug pripisujejo gasilcem. Iz tega lahko sklepamo, da je uspešnost delovanja pogojena tudi s finančnimi viri, saj gasilce financira občina sama, kot pravi Urban Kolar, pa je

za to zaslužen tudi velik interes v vrhunsko usposabljanje gasilcev, občine Mengeš. Ker so se izkazali že na več področjih in pokazali samoiniciativnost pri zagotavljanju varnosti občine Mengeš ter pripadnosti same skupnosti, z veseljem črpajo finančne vire v ta namen. Poleg tega odlično sodelujejo s policijsko postajo, ter si na ta način obojestransko pomagajo. Iz tega lahko sklepamo, da gasilska dejavnost v občini Mengeš pride bolj do izraza kot druge varnostne službe, saj ni zaznati drugih virov ogrožanja, za katere bi bile pristojne druge službe, in tako le-te opravljajo zgolj preventivne dejavnosti. Sta pa oba sogovornika pri tretjem vprašanju podobnega mnenja, saj menita, da lokalna skupnost ter država ne sodelujeta v večji meri pri zagotavljanju varnosti. Oba menita, da je sodelovanje zgolj na normativni ravni, v praksi pa mora občina oziroma lokalna skupnost v večini prevzeti sama odgovornost ter sama poskrbeti za varnost in financiranje le-te. Slednje oba sogovornika zaznata kot velik problem, saj v nekaterih primerih občini sami financirata dejavnosti, katere bi morala država, a občini vseeno želita poskrbeti za varnost svojih občanov in nato stroške krijeta sami. Prav tako sta sogovornika istih misli glede vloge lokalne skupnosti pri varnostni politiki. Oba menita, da na določenih področjih ima pomembno vlogo, a večinoma le pri sodelovanju z organi policije, na splošno pa ne igra večje vloge.

5 SKLEP

V diplomskem delu sem pisala predvsem o varnosti lokalne skupnosti, ter kako se ta prepleta z nacionalno varnostjo, na kakšen način sodelujeta in kakšno vlogo ima zagotavljanje varnosti na območju lokalne skupnosti v okviru države. Analiza temelji predvsem na teoretičnih nastavkih v prvem delu diplomske naloge, v katerem sem pojasnila, predstavila ter povezala varnost, lokalno skupnost in državo. Sama pa sem izhajala tudi iz svojega uvodnega dela, kjer sem zapisala *»Občini, omenjeni v tem diplomskem delu sicer nista neposredno udeleženi v migraciji populacije iz vzhodnih držav, vendar je to eden izmed razlogov, da so se lokalne skupnosti začele zavedati pomembnosti varnosti tako posameznikov kot tudi nacionalne varnosti«*. V diplomskem delu sem želela ugotoviti, če se občine in lokalne skupnosti res zavedajo pomembnosti pojma varnosti ter na kakšen način to uresničujejo. Ker je država glavni aparat, ki v prvi vrsti z zakoni regulira to področje, me je zanimalo tudi, če je to edina oblika sodelovanja med občino ter državo. Žal sem skozi intervju ugotovila, da je povezovanje občin ter države zelo šibko oziroma se dotika le normativnega dela, ter v nekaterih primerih predstavlja dobro sodelovanje z ostalimi varnostnimi organi, delujočih v lokalni skupnosti, ki so del državnega aparata. Ugotovila sem tudi, da velik problem predstavljajo tudi finančna sredstva, saj si občina želi zagotavljati varnost na svojem območju, predvsem pa za svoje občane, a morajo velik del financirati sami, sama pa menim, da se je slabo (ne)sodelovanje morda razvilo tudi na podlagi tega. Kljub dobremu sodelovanju občinskih redarjev s policijo pa sogovornika menita tudi, da država preveč odgovornosti, ki so v pristojnosti policistov, prelaga na redarje, kar povzroča zopet dodatno financiranje občine, saj v osnovi občinsko redarstvo nima dovolj mehanizmov. Glede na moje teoretične nastavke, sem iz odgovorov presenečeno ugotovila, da obe občini menita, da lokalna skupnost nima velike (oziroma je sploh nima) vloge pri zagotavljanju varnosti celotne države. Na podlagi sklepnih misli, lahko odgovorim na zastavljeni raziskovalni vprašanji, ki se glasita:

»Na kakšen način lokalna skupnost in država sodelujeta pri nacionalni varnosti?«

»Kakšno vlogo ima lokalna skupnost pri varnostni politiki celotne države?«

Na prvo vprašanje lahko odgovorim, da sodeč po intervjujih lokalna skupnost ter država ne sodelujeta v tolikšni meri, kot bi lahko smatrali na podlagi teoretičnih izhodišč, razen na normativni ravni. Menim, da je največji problem v omejenosti mehanizmov, lege, ter seveda

finančnih virov, zaradi katerih nastajajo tudi slabi odnosi, ker morajo občine večkrat prevzeti nase stroške (kljub drugačnim odlokom), če želijo zagotoviti varnost.

Čeprav sem na drugo vprašanje deloma odgovorila že s prvim, na podlagi odgovorov lahko rečem, da vloga lokalne skupnosti nima tako velike vloge pri varnostni politiki celotne države, kot bi lahko pričakovali. Je eden od dokaj pomembnih segmentov, a daleč od tega, da bi bil ključen.

Kljub pričujoči diplomski nalogi pa sama menim, da se varnost na lokalni ravni ter nacionalni ravni še vedno prepleteta, a bolj v smislu samoorganiziranja ljudi. Slovenija je majhna država, in če končam s primerom, ki sem ga navedla na začetku; med begunsko krizo v Brežicah so se kljub oddaljenosti in morda nevarnosti ljudje iz celotne države organizirali ter pomagali na različne načine, tako beguncem kot samim občanom.

Menim, da v današnjem času sodelovanje za doseganje skupnih ciljev predstavlja eno izmed glavnih vrednot, ki bi se je moralo posluževati več ljudi. V nekaterih občinah to izredno dobro uresničujejo, bi pa po mojem mnenju več za to morala narediti tudi država, saj če v prvi vrsti varnost ni zagotovljena v občinah, je težje tudi na ravni države.

6 LITERATURA

1. Anžič, Andrej. 1997. *Varnostni sistemi Republike Slovenije*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije
2. Brezovnik, Boštjan. 2003. *Fiskalna decentralizacija v Sloveniji: oris stanja, problematika in mednarodna primerjava*. Maribor: Inštitut za lokalno samoupravo in javna naročila.
3. --- 2005. Velikost in naloge občin v Sloveniji. V *Lokalna demokracija II: Uresničevanje lokalne samouprave v Sloveniji*, ur. Marjan Brezovšek in Miro Haček, 68 – 85. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
4. Grafenauer, Božo. 2000. *Lokalna samouprava na slovenskem, teritorialno – organizacijske strukture*. Maribor: Pravna fakulteta
5. Gramckow, Heike in Joan Jacoby. 1993. Community policing: a model for local governments. V *Community Policing: Comperative Aspects of Community Oriented Police Work*, ur. Dieter Dolling in Thomas Feltes, 21 – 31. Holzkirchen: Felix Verlag.
6. Grizold, Anton. 1992. *Oblikovanje slovenske nacionalne varnosti. Razpوتا nacionalne varnosti*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
7. --- 1999. *Obrambni sistem Republike Slovenije*. Ljubljana: Ministrstvo za notrajne zadeve, Visoko policijsko-varnostna šola.
8. Golob, Renato. 1997. *Sistemi zaščite in varovanja oseb in premoženja*. Ljubljana: samozaložba
9. Gorenak, Vinko in Irena Gorenak. 2011. Dejavniki pripravljenosti lokalnih skupnosti za sodelovanje s policijo v Sloveniji. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 62 (3): 253–262.
10. Haček, Miro, Marjan Brezovšek in Irena Bačlija. 2008. *Upravljalna sposobnost in koalicijsko povezovanje v slovenskih občinah*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
11. Hausmaringer, Herbert. 2002. *Avstrijski pravni sistem*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
12. Jurak Pandiloska, Alenka in Uroš Pinterič. 2010. *Analiza lokalnih ekonomskih, normativnih in kadrovskih aktivnosti*. Ljubljana: Založba Vega.
13. Katalog IJZ. 2016. *Osnovni podatki o policiji; Informacije javnega značaja*. Dostopno prek: <http://www.policija.si/index.php/informacije-javnega-znaaja/katalog-ijz?lang=>. (13. avgust 2016).
14. Kebe, Nataša. 2002. *Organizacija in društva v sistemu zaščite in reševanja Republike Slovenije*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

15. Kuhelj, Alenka. 1996. Sodobni trendi razvoja lokalne samouprave s poudarkom na regionalizmu. V *Zbornik referatov*, 209-214. Ljubljana: Visoka upravna šola.
16. Kukovič, Simona. 2009. Naloge in pristojnosti pokrajin: decentralizacija ali dekoncentracija?. V *Lokalna demokracija III*, ur. Miro Haček, 139. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
17. Modic, Maja. 2015. *Varnost v lokalnih skupnostih: Zbornik prispevkov*. Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
18. Pečar, Janez. 2001. Policija in (lokalna) skupnost. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo* 52: 132 – 140.
19. Prezelj, Iztok. 2011. Grožnje varnosti, varnostnega tveganja in izzivi v sodobni družbi. *Teorija in praksa* 38: 127–141.
21. Pusić, Eugen. 1963. *Lokalna zajednica, narodne novine*. Zagreb: Izložba
20. *Resolucija o strategiji nacionalne varnosti RS (ReSNV-1)*, Ur. list RS, št. 27/2010 (26. marec 2010).
21. Sentočnik, Tone in Vidovič, Š. 1998. Organizacija gasilstva in pravne osnove. *Priročnik za gasilca*. Ljubljana: Gasilska zveza Slovenije.
22. Sotlar, Andrej in Tominc, Bernarda. 2012. Zaznava deklarativnih virov ogrožanja nacionalne varnosti v slovenski družbi. *Varstvoslovje* 14 (3): 231–258.
23. Sotlar, Andrej. 2012. Private security in a plural policing environment in slovenia. *European journal of policing studies*.
24. Sotlar, Andrej, Dvojmoč, Miha in Meško, Gorazd. (v tisku). *Municipal warden services in a plural policing environment in Slovenia*. Krakow: Jagellonian University Press.
25. Šmidovnik, Janez. 1995. *Lokalna samouprava*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
26. Verbič, Dušan. 2003. *Management v samoupravni lokalni skupnosti (organizacijska in informacijska sestavina)*. Maribor: Inštitut za lokalno samoupravo in javna naročila (Lex localis).
27. Virant, Grega. 1998. *Pravna ureditev javne uprave*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
28. *Zakon o gasilstvu (Zgas)*. Uradni list RS 71/1993. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=199371&stevilka=2576> (15.avgust.2016).
29. *Zakon o občinskem redarstvu (ZORed)*. Uradni list RS 139/06. Dostopno prek: <https://www.uradni-list.si/1/content?id=77578> (17.avgust.2016).
30. *Zakon o lokalni samoupravi (ZLS)*. Uradni list RS 94/07. Dostopno prek: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO307> (17. avgust 2016).

31. *Zakon o lokalnih volitvah (ZLV-UPB3)*. Uradni list RS 94/7. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200794&stevilka=4693> (17. avgust 2016).
32. *Zakon o zasebnem varovanju (ZzasV-1)*. Uradni list RS 17/11. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=201117&stevilka=690> (17. avgust.2016).
33. *Zakon o varstvu javnega reda in miru (ZJRM-1)*. Uradni list RS 70/06. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200670&stevilka=2998> (17. avgust.2016).
34. Zidar, Katarina. 2004. *Nadzor nad policijo in reševanje pritožb zoper njeno delo*. Ljubljana: Društvo Amnesty International Slovenije.

PRILOGE

Priloga A: Intervju z županom občine Domžale in direktorjem občinske uprave Mengeš

Vprašanje 1: Za zagotavljanje varnosti bi morala vsaka občina preučiti dejavnike tveganja na svojem območju, na podlagi tega pa narediti načrt zmanjšanja dejavnikov, ki ogrožajo varnost. Zanima me, katere dejavnike tveganja ste zaznali v vaši občini in kako ste se lotili reševanja zmanjšanja le teh?

Vprašanje 2: Za doseganje določenih standardov varnosti občine je izrednega pomena vključenost različnih služb na lokalni ravni in uspešnost le-teh. Katere so tiste službe v vaši občini, ki najbolj pripomorejo k varnosti vaše občine in so po vašem mnenju najbolj uspešne?

Vprašanje 3: Menim, da je v državi najprej potrebno zagotoviti varnost na lokalni ravni, saj je le tako posledično možna tudi visoka stopnja varnosti na ravni države. Kako vi gledate na to, ter ali morda sodelujete z državo na področju varnosti z namenom doseči skupni cilj?

Vprašanje 4: Menite, da ima lokalna skupnost veliko vlogo pri varnostni politiki države?